



Sändlista  
s.remissvar@regeringskansliet.se

Ert tjänsteställe, handläggare  
Torkel Nyman

Ert datum  
2020-04-24

Er beteckning  
S2020/02826/FS

Vårt tjänsteställe, handläggare  
FHS Mariana Osihn

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

## Yttrande över remiss "Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning, (SOU 2020:23)"

### Försvarshögskolans ställningstagande

Försvarshögskolan tillstyrker delbetänkandets förslag i sin helhet.

Försvarshögskolan vill belysa ett par specifika områden i kapitel 3, 4, 5, 7, 8, 9 för vilka redovisas utförligare nedan uppdelat per kapitel. Kapitel 4 och 5 är sammanslagna.

Delbetänkandet är i stort analyserat ur ett övergripande systemperspektiv där Försvarshögskolan ser ett behov av att vissa delar av totalförsvaret behöver tydliggöras.

Försvarshögskolan ser fram emot att ta del av slutbetänkandet samt slutsatser från de kommande utredningar som givits i uppdrag inom ramen för delbetänkandet. Försvarshögskolan vill med hänsyn till det försämrade säkerhetspolitiska läget samt utifrån den pågående Covid-19-pandemin understryka vikten av att de förslag som framförs i delbetänkandet och de ovan nämnda utredningarna omsätts i praktisk handling och åtgärder.

### Skälen till Försvarshögskolans ställningstagande

Försvarshögskolan välkomnar delbetänkandets bedömningar och ser delbetänkandet som ett viktigt steg i uppbyggandet av ett modernt civilt försvar.

### Kapitel 3 – Planering, samordning och ledning

Delbetänkandet bedömer att 'Den nationella, regionala och lokala planeringen tydligt måste hänga ihop' (s. 31) samt påpekar att det kan finnas ett behov av lag- och förordningsstöd för att säkerställa efterlevnaden av planeringsanvisningar och återrapporteringskrav (s. 30). Delbetänkandet bedömer att 'Kommuners och regioners RSA-arbeten bör präglas av samverkan och systemperspektiv' (s. 34).

*Försvårshögskolan välkomnar utredningen om Civilt försvar (JU 2018:05) som även innefattar en översyn av delar av LEH.<sup>1</sup>*

*Försvårshögskolan tillstyrker delbetänkandet i behovet av ett förtydligande av ansvar, ledning och samordning, samt hur ansvar förs över från nationell nivå till kommuner och regioner vid höjd beredskap. Försvårshögskolan understryker behovet av förtydligande av lagstiftningen kring detta. Av särskild vikt är relationen mellan lagstiftning för krisberedskap och lagstiftning för totalförsvaret, dvs när den ena slutar och den andra tar vid. Detta även då lagstiftningen gällande totalförsvaret har tydligare regleringar till stöd vid exempelvis prioriteringar av resurser än krisberedskapen.*

*Försvårshögskolan tillstyrker delbetänkandets synpunkter att risk- och sårbarhetsanalyser inom krisberedskapen bör kompletteras med risk- och sårbarhetsanalyser som relaterar till höjd beredskap (s.35) och behovet av tydligare uppföljning och efterföljande åtgärder för att säkerställa att verksamheter bedrivs i enlighet med bl.a. lag (s. 37). FHS vill även understryka vikten av att säkerhetsskyddsaspekterna och säkerhetsskyddslagen<sup>2</sup> beaktas i varje del av processen både gällande överförandet av ansvar men även vid risk- och sårbarhetsarbetet.*

#### **Kapitel 4 - Mål för hälso- och sjukvården inom totalförsvaret**

#### **Kapitel 5 - Hälso- och sjukvårdens förmåga i kris och krig**

Delbetänkandet bedömer att försvarsbeslutet 2020 bör ange en särskild målsättning för den civila hälso- och sjukvården och Försvarsmaktens sjukvård både vid fredstida kriser (även gråzonsproblematik) och krig, vilket skulle ge god vägledning för den fortsatta beredskapsplaneringen (s. 50, 51, 59).

*Försvårshögskolan tillstyrker delbetänkandet, liksom Försvårsbereidningens konstaterande, att 'krisberedskapen inte är dimensionerad för att hantera ett väpnat angrepp och de påfrestningar som ett krig medför'(s.87). Förmågan att hantera masskadeutfall, den robusthet som behöver eftersträvas och de prioriteringar som*

---

<sup>1</sup> Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

<sup>2</sup> Säkerhetsskyddslag (2018:585)

*hälso- och sjukvården sannolikt kommer att ställas inför under ett väpnat angrepp, inte helt säkert kan uppnås om utgångspunkten är krisberedskapen.*

*Förvarshögskolan tillstyrker MSB:s bedömning som framförs i delbetänkandet, 'att sjukhus, trots att de ska vara skyddade från militära angrepp enligt Genèvekonventionen, kan utgöra avsiktliga eller oavsiktliga mål' (s.96) samt att sjukhus kan påverkas av indirekta faktorer såsom avbrott i kritisk infrastruktur och transporter vilka även kan påverkas vid ett väpnat angrepp (s.97). Förvarshögskolan tillstyrker därmed även att sjukhusens robusthet bör öka (s.97).*

*Det föreligger ett ansvar för Sverige som konventionsstat att möjliggöra för en fiende att upprätthålla grundprinciper om distinktion och skydd för civila och sjukvårdsinrättningar. Därmed måste dessa perspektiv också utgöra en tydlig del i organisationernas totalförsvarsplanering.*

## **Kapitel 7 - Personalförsörjning i kris och krig**

Delbetänkandet delar MSB:s tidigare bedömning, att 'regelverken kring personalförsörjning för det civila försvaret bör ses över'(s.132).

*Förvarshögskolan tillstyrker delbetänkandets bedömning att regelverket behöver förtydligas och att en översyn behöver göras av detamma gällande personalförsörjningen inom totalförsvaret (s.135). Förvarshögskolan vill betona vikten av att det tydliggörs på vilken laglig grund kommuner och regioner kan luta sig vid krigsplacering av sin personal och hur detta även kan innefatta privata aktörer och utförare (s.134). Detta bör även innefatta hur dessa aktörer kan involveras i ett tidigt skede i totalförsvarsplaneringen (s.134), för att ge kommuner och regioner goda förutsättningar i deras totalförsvarsplanering.*

## **Kapitel 8 - Förnödenhetsförsörjning**

Delbetänkandet bedömer att 'planering och åtgärder för hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap måste utföras med utgångspunkt i den vård som ska bedrivas vid fredstida kriser och vid krig' (s. 150) där en satt målsättning (s. 50) för den civila hälso- och sjukvården skulle kunna fungera som utgångspunkt (s. 150).

Delbetänkandet bedömer att ett sammanhållet system för lagerhållning av läkemedel och sjukvårdsmaterial och att omsättningslagring är att föredra' (s 155).

Delbetänkandet bedömer även att betydelsen av hemberedskap behöver tydliggöras (s.163).

*Förvarshögskolan tillstyrker delbetänkandets bedömning att försörjningsberedskapen måste utgå från både fredstida kriser och krig. Vid ett väpnat angrepp är det sannolikt att försörjning av förnödenheter kommer att bli ansträngd. Den pågående Covid-19-pandemin har även påvisat Sveriges sårbarhet gällande import av läkemedel och sjukvårdsmaterial samt brist på desamma. Länders motvillighet till export av nödvändigt material, med hänvisning till nationell säkerhet, har även påverkat Sveriges möjlighet till import.*

*Förvarshögskolan tillstyrker delbetänkandets bedömning gällande lagerhållning:*

*'Utredningens utgångspunkt för det fortsatta arbetet är att omsättningslagring, dvs. att produkter lagerhålls och omsätts enligt principen först-in, först-ut, är att föredra framför beredskapslagring när så är möjligt.'* (s. 155).

*Försvvarshögskolan tillstyrker delbetänkandets bedömning om en ökad informationsspridning och ett tydliggörande om den enskildes ansvar för hemberedskap samt lagerhållning av exempelvis läkemedel (s. 51, s.163 ff).*

## **Kapitel 9 – Utbildning och övning**

Delbetänkandet bedömer att nationella utbildnings- och övningsplaner för hälso- och sjukvård behöver tas fram vilka ska samstämna med den nationella samordnade övningsplanering som MSB med flera tar fram (s. 189).

*Försvvarshögskolan tillstyrker delbetänkandets bedömning och vill betona vikten av delbetänkandets anförande att 'utbildning och övning är nödvändigt för ett effektivt lärande, för att bibehålla och utveckla kompetens samt bidra till samhällets samlade förmågeutveckling' (s. 183).*

*Försvvarshögskolan vill även understryka vikten av att öva beslutsfattare och beslutsfattande samt att övningar görs kring utdragna händelseförlopp såsom vi sett vid Covid-19 och med flera aktörer samtidigt.*

## **Beslut**

Beslut i detta ärende har fattats av Försvvarshögskolans rektor Robert Egnell, efter föredragning av Analytiker Mariana Osihn. I den slutliga handläggningen har också tf C CTSS Anna Fornstedt deltagit.

Robert Egnell  
Rektor

Anna Fornstedt  
Tf C CTSS

## **Sändlista**

Regeringskansliet

## **Inom FHS**

Rektor  
Prorektor  
Vicerektor  
Högskoledirektör  
Ordf FoUN  
C OrgE

**Yttrande**

Datum  
2020-06-29

FHS beteckning  
Ö 279/2020

5 (5)

Studentkåren  
ATO  
Samt övriga som berörs av beslutet